

داده‌های گویشی و ضرورت گردآوری آنها

فرهنگستان زبان و ادب فارسی در راستای برآورد نیازهای خود در امر واژه‌سازی و شناخت ویژگی‌های هر یک از گویش‌های ایرانی و به‌منظور بهره‌گیری و شرکت همه علاقه‌مندان به فعالیت‌های زبانی چند سال پیش فراخوانی در «وبگاه» فرهنگستان زیر نام «راهنمای گردآوری گویش‌ها» انتشار داده است. برای آنکه مطالب گردآوری‌شده یکسان و علمی باشد از پژوهندگان خواسته شده است تا برابر شیوه‌نامه‌ای که ضمیمه این فراخوان است به گردآوری داده‌های گویشی مناطق مختلف بپردازند. شیوه‌نامه فرهنگستان برای واژه‌های گویشی بر اساس موضوع طبقه‌بندی شده و برای آنکه کار کامل‌تر باشد و امکان تنظیم فرآیندهای آوایی، صرفی، نحوی، واژگانی و معنایی برای ادامه کار امکان داشته باشد، نمونه‌ای از مثل‌ها، داستان‌های کوتاه و جملات محاوره‌ای نیز در شیوه‌نامه گنجانیده شده است. در مبحث موضوع‌بندی داده‌ها نیز به فعالیت‌های غالب گویشوران و اختصاصات خاص هر منطقه توجه بیشتری شده و از پژوهشگر خواسته شده است تا این بخش را با دقتی بیشتر و کامل‌تر از دیگر موارد گردآوری کند و اصطلاحات رایج یا فراموش‌شده نیز ثبت و ضبط شود چه شناخت این‌گونه

اصطلاحات هم کمکی به واژه‌گزینی تخصصی است و هم مشکلات لغوی واژه‌های فارسی را حل می‌کند و شناخت تحول و تغییرات واج‌های فارسی و دسته‌بندی گویش‌های محلی و معانی دقیق آنها را آسان‌تر می‌کند.

در طول چند سال اخیر مجموعه‌ای از بین داده‌ها در گنجینه‌های گویش موجود در فرهنگستان، گردآوری شده و یا از طریق پژوهندگان مستقل، غالباً مستخرج از پایان‌نامه‌های تحصیلی، برای ویژه‌نامه زبان‌ها و گویش‌های ایرانی فرستاده شده است. برای بهره‌گیری از این مواد بهتر دانست که از این پس در هر شماره از ویژه‌نامه زبان‌ها و گویش‌های ایرانی حجم بیشتری به داده‌های گویشی اختصاص داده شود. داده‌های گویشی این شماره به واژه‌های صید و صیادی مناطق جنوب و شمال ایران اختصاص دارد که تاکنون نوشته مستقلی درباره آنها انتشار نیافته است. امید آنکه از این طریق دیگر داده‌های گویشی نیز تدریجاً منتشر و زمینه برای تحقیقات بعدی امکان‌پذیر شود.

محمد تقی راشد محصل

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی